

RO

RO

RO

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 10.6.2009
COM(2009) 248

**COMUNICARE A COMISIEI
CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI
SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR**

privind

Strategia Uniunii Europene pentru regiunea Mării Baltice

{SEC(2009) 702}

{SEC(2009) 703}

{SEC(2009) 712}

**COMUNICARE A COMISIEI
CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI
SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR**

privind

Strategia Uniunii Europene pentru regiunea Mării Baltice

1. INTRODUCERE

Opt dintre cele nouă state membre situate pe malul Mării Baltice sunt membre ale Uniunii Europene¹. Introducerea normelor comunitare, precum și oportunitățile create de instrumentele și politicile comunitare (de exemplu, politica de coeziune, strategia pentru dezvoltare durabilă, politica de mediu, politica maritimă integrată, piața internă și Agenda de la Lisabona) au creat noi posibilități importante de eficientizare a coordonării activităților, pentru a crea un standard de viață mai ridicat pentru cetățenii acestor state membre. Cu toate acestea, în ciuda unui nivel bun al comunicării și cooperării la nivel internațional și interregional, nu au fost încă valorificate pe deplin noile oportunități oferite de apartenența la UE și nu s-a găsit o abordare adecvată a provocărilor cu care se confruntă regiunea.

Regiunea Mării Baltice este o regiune foarte eterogenă din punct de vedere economic, ecologic și cultural, și totuși țările în cauză dețin multe resurse comune și se află într-o interdependență considerabilă. Aceasta înseamnă că acțiunile întreprinse într-o zonă ar putea avea consecințe rapide asupra altor părți sau a întregii regiuni. În aceste circumstanțe, regiunea ar putea constitui un model de cooperare regională, în cadrul căruia idei și abordări noi să poată fi testate și elaborate în timp ca exemple de bune practici.

Recunoscând această posibilitate, Parlamentul European a publicat un raport spre sfârșitul anului 2006, care exprimă necesitatea unei Strategii pentru regiunea Mării Baltice. La 14 decembrie 2007, Consiliul European, prin intermediul concluziilor președinției, a invitat Comisia să prezinte o strategie a Uniunii Europene pentru regiunea Mării Baltice cel târziu până în iunie 2009. Această inițiativă a fost determinată de degradarea tot mai vizibilă a Mării Baltice, dar și de necesitatea de a aborda problema direcțiilor diferite de dezvoltare ale țărilor din regiune și de a exploata beneficiile potențiale ale unei coordonări crescute și îmbunătățite.

Consiliul European a stabilit trei parametri pe care Comisia să se bazeze în elaborarea strategiei. Aceasta nu ar trebui să prejudicieze politica maritimă integrată (sprijinită de aceste concluzii), ar trebui, printre altele, să ofere un sprijin pentru abordarea problemelor urgente de mediu legate de Marea Baltică, iar cadrul Dimensiunii Nordice² ar trebui să ofere baza pentru abordarea aspectelor externe ale cooperării din regiune. În concluziile menționate anterior, Consiliul European și-a exprimat sprijinul pentru politica maritimă integrată și a cerut Comisiei să depună eforturi pentru a se ține cont de particularitățile regionale. Astfel, strategia

¹ Danemarca, Estonia, Finlanda, Germania, Letonia, Lituania, Polonia și Suedia.

² Dimensiunea Nordică oferă un cadru comun pentru promovarea dialogului și a cooperării concrete din Europa de nord între Uniunea Europeană, Islanda, Norvegia și Rusia.

actuală constituie, de asemenea, un prim pas important către punerea în aplicare la nivel regional a politicii maritime integrate în zona baltică.

Prezenta comunicare prezintă strategia solicitată de Consiliul European. Strategia urmărește să ofere atât un cadru coordonat și global care să răspundă principalelor provocări cu care se confruntă regiunea Mării Baltice, cât și soluții concrete pentru aceste provocări. Ea trebuie consultată împreună cu planul de acțiune indicativ. Atât strategia, cât și acțiunile și proiectele de referință propuse au fost pregătite în urma unei consultări aprofundate cu statele membre și cu părțile interesate. Comisia a depus eforturi pentru ca țările terțe din regiune să fie pe deplin informate în legătură cu pregătirea acestei strategii.

2. PROVOCĂRI ȘI OPORTUNITĂȚI

2.1. Provocări

Multe dintre provocările existente necesită o acțiune la nivelul regiunii Mării Baltice, deoarece un răspuns la nivel național sau local ar putea fi neadecvat. Au fost identificate patru provocări-cheie care necesită o acțiune urgentă, și anume:

- crearea condițiilor pentru un mediu durabil
- creșterea prosperității regiunii
- creșterea accesibilității și atractivității
- asigurarea siguranței și securității în regiune.

Cea mai importantă provocare este cea referitoare la mediu, astfel cum subliniază și Consiliul European. De aceea, se acordă o importanță deosebită impactului substanțelor nutritive în exces din Marea Baltică, ce determină eutrofizarea și înflorirea algelor. Echilibrul ecologic este, de asemenea, afectat de pescuitul excesiv, poluarea de origine terestră, creșterea temperaturilor marine, prezența substanțelor periculoase și alți factori de presiune. Adaptarea la schimbările climatice constituie o altă provocare a cărei importanță continuă să crească. Efectele acestor factori sunt în prezent atât de răspândite, încât activitățile recreative și micile exploatații sunt afectate din mai multe puncte de vedere.

Principalele provocări de natură economică sunt eliminarea marilor disparități (și, prin urmare, valorificarea înaltului potențial) în ceea ce privește cercetarea și inovarea în sectorul productiv, precum și a obstacolelor în calea pieței comune. Cele mai importante aspecte legate de accesibilitate sunt îmbunătățirea rețelelor, depășirea izolării energetice a unor părți ale regiunii și asigurarea unor modalități de transport durabile. În sfârșit, prioritățile din domeniul siguranței sunt reducerea amenințărilor la adresa locuitorilor regiunii, infrastructurii și mediului generate de diferiți factori, în special de poluarea marină accidentală și crima organizată.

2.2. Oportunități

Regiunea deține cu siguranță un potențial semnificativ, a cărui valorificare poate fi îmbunătățită: o forță de muncă foarte instruită, expertiză în domeniul inovării – în special în industria bazată pe cunoaștere – un mediu terestru vast și relativ intact, bogat în resurse naturale, precum și o tradiție puternică de cooperare intraregională. Stabilirea de rețele, cu

sprijinul Programului-cadru pentru cercetare, între agențiile care finanțează cercetarea din toate statele UE din zona baltică oferă o bază solidă pentru cooperarea în domeniile cercetării și transferului de cunoștințe din cadrul regiunii. Cadru oferit de politicile și legislația Uniunii Europene oferă o bază solidă pentru eficientizarea cooperării. De exemplu, desemnarea mării baltice ca Zonă marină deosebit de sensibilă va contribui la asigurarea faptului că dezvoltarea pescuitului și a altor activități maritime este durabilă.

3. STRATEGIA: UN CADRU INTEGRAT PENTRU ABORDAREA PROVOCĂRILOR ȘI OPORTUNITĂȚILOR DIN REGIUNEA MĂRII BALTICE

Analiza realizată de Comisie³ arată că:

- Este necesară o abordare integrată pentru dezvoltarea durabilă a regiunii Mării Baltice. Chestiunile sunt interdependente: de exemplu, îmbunătățirea calității mării crește potențialul activităților maritime, ceea ce generează mai multe locuri de muncă și, astfel, impune dezvoltarea rețelelor de transport. Prin intermediul unei strategii integrate, toate părțile vor beneficia de pe urma unei abordări comune.
- Mai ales în perioade de criză, coordonarea îmbunătățită și utilizarea mai strategică a programelor comunitare sunt ingrediente-cheie pentru a asigura contribuția optimală la strategie a fondurilor și politicilor din regiune. În plus, este necesară o integrare deplină între rezultatele programelor de cercetare din zonă și celelalte programe și domenii de politică.
- Cadrul financiar și juridic actual oferă ocazii importante de a acționa în mod eficient printr-o cooperare și o coordonare mai strânse.
- Sunt necesare acțiuni specifice pentru a răspunde unor provocări identificate. Acestea vor fi întreprinse de părțile interesate din regiune, printre care se află guvernele, agențiile, municipalitățile, organizațiile internaționale și neguvernamentale.
- Strategia este un instrument intern adresat Uniunii Europene și statelor membre ale acesteia. O cooperare constructivă continuă cu țările terțe interesate din regiune va mări eficiența unor acțiuni propuse. Structuri actuale care funcționează bine, în special (dar nu numai) în cadrul Dimensiunii Nordice, oferă cadrul pentru aprofundarea cooperării UE cu aceste țări.

Astfel, strategia ar trebui să ofere un cadru integrat mulțumită căruia Uniunea Europeană și statele membre vor putea să identifice necesitățile existente și să le pună în raport cu resursele disponibile, prin coordonarea politicilor corespunzătoare. Aceasta va permite o dezvoltare durabilă și o evoluție economică și socială optimală în regiunea Mării Baltice.

Prin urmare, Comisia propune un plan de acțiune indicativ, discutat în mod aprofundat cu statele membre și cu părțile interesate la nivel regional, pentru a încuraja punerea în aplicare a unor proiecte concrete. Planul de acțiune este organizat în jurul a patru „piloni”. Cu toate acestea, strategia este un instrument integrat, opțiunile propuse contribuind adesea la mai

³ Document de lucru al serviciilor Comisiei privind Strategia Uniunii Europene pentru regiunea Mării Baltice: în curs de apariție.

multe dintre obiectivele identificate. Acțiunile individuale și proiectele de referință au fost selecționate pe baza rapidității punerii în aplicare și al impactului lor.

4. CADRU ȘI CONTEXT

4.1. Acoperire geografică

Strategia acoperă macroregiunea din jurul Mării Baltice. Domeniul său de aplicare depinde de subiectul abordat: de exemplu, aspectele legate de economie implică participarea tuturor țărilor din regiune, aspectele privind calitatea apei privesc întregul bazin hidrografic, etc. Pe ansamblu, ea are ca obiect cele opt state membre din jurul Mării Baltice. Este, de asemenea, necesară o cooperare strânsă între UE și Rusia în vederea unei abordări comune a multora dintre provocările din regiune. Aceeași necesitate de cooperare constructivă se aplică și pentru Norvegia și Belarus.

4.2. Politici relevante

Diferite politici și programe ale Uniunii Europene au importanță pentru regiune și se preconizează că acestea vor constitui elemente-cheie ale strategiei. Printre acestea se află politica de coeziune, a cărei contribuție în regiune în perioada 2007-2013 depășește 50 de miliarde EUR. De asemenea, politica comună în domeniul pescuitului (PCP) aduce o contribuție directă de 1,25 miliarde EUR. Comisia plănuiește să colaboreze cu autoritățile de gestionare pentru a se asigura că alocările sunt conforme cu strategia.

Regiunea arctică, ce a constituit subiectul unei comunicări specifice din partea Comisiei, publicată anul trecut⁴, are legături puternice cu regiunea baltică, în virtutea interacțiunii sale cu regiunea euroarctică a Mării Barents. Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin și Planul de acțiune pentru Marea Baltică al Comisiei de la Helsinki (HELCOM) orientează intervențiile asupra mediului, ținând cont de politicile comune ale UE care afectează mediul marin, cum ar fi agricultura, pescuitul sau transporturile. Politica agricolă comună sprijină, în special prin intermediul dezvoltării rurale, obiectivele privind crearea unui mediu durabil și prosper în regiunea baltică. Politicile privind piața unică și Agenda de la Lisabona, inclusiv documentul Small Business Act, vor constitui surse de inspirație pentru părțile relevante ale strategiei, în special pentru secțiunea privind prosperitatea, iar Spațiul european de cercetare, împreună cu instrumentul de finanțare al acestuia, Al șaptelea program-cadru (PC7), vor oferi o bază științifică solidă pentru gestionarea durabilă a bazinului Mării Baltice. Rețelele transeuropene pentru transport și energie constituie coloana vertebrală a pilonului privind accesibilitatea și atractivitatea. În plus, Planul european de redresare economică oferă un important sprijin financiar suplimentar pentru numeroase proiecte legate de infrastructura energetică din regiune. Va fi promovată cooperarea cu Rusia în domeniul pescuitului, pentru aspectele de interes comun, în cadrul acordului UE-Rusia în domeniul pescuitului.

5. RĂSPUNS

Ca urmare a poziției aproape unanime exprimate de participanții la consultări, la orice nivel și pentru toate tipologiile de parteneri, Comisia este convinsă că cea mai bună abordare pentru aceste provocări și oportunități constă într-o strategie regională multisectorială integrată. Din

⁴ „Uniunea Europeană și regiunea arctică” - COM(2008) 763, 20.11.2008.

analiza aspectelor relevante reiese că acesta este un caz ideal pentru aplicarea unei abordări fondate pe coeziunea teritorială, conform cerințelor formulate în cadrul reuniunii informale a miniștrilor care a avut loc la Leipzig în 2007.

Regiunea Mării Baltice constituie o macroregiune tipică - o zonă formată din regiuni administrative diferite, dar având suficiente caracteristici comune pentru a justifica o abordare strategică unică. Alte zone din Uniunea Europeană încep să se autoidentifice ca macroregiuni, iar metodologia adoptată de această strategie va oferi îndrumări importante privind potențialul abordării macroregionale.

Aceasta se bazează pe propunerile privind coeziunea teritorială formulate de Comisie în cartea sa verde din octombrie 2008, în care intervențiile sunt elaborate astfel încât să răspundă necesităților unor regiuni mai curând decât în funcție de criterii financiare și administrative predeterminate. Acest tip de abordare macroregională oferă UE un instrument politic important, care ar putea constitui un bun exemplu în privința eforturilor de a îndeplini obiectivele comune UE și de a obține o coordonare mai eficientă a politicilor teritoriale și sectoriale bazate pe problemele teritoriale comune.

În același fel, punerea în aplicare coerentă și proactivă a acțiunilor prevăzute de strategie în domeniul maritim va constitui un precedent important pentru punerea în aplicare la nivel regional (al bazinului maritim) a inițiativelor politicii maritime integrate.

Acțiunile necesare pot fi grupate în jurul celor patru piloni centrali descriși mai jos, la care se adaugă o secțiune care abordează aspectele orizontale. Această clasificare are numai scopul de a facilita analiza: fiecare pilon este corelat cu o serie de politici cu impact asupra celorlalți.

5.1. O regiune cu un mediu durabil

Marea Baltică este una dintre cele mai întinse mase de apă salmastră (parțial salină) din lume care prezintă diferențe semnificative de salinitate între sub-bazine. Ea are o adâncime relativ mică (o medie de 50 de metri, față de 1 500 de metri pentru Marea Mediterană) și este aproape complet închisă. Schimbul de apă anual este de 3% din volumul total – ceea ce înseamnă că pentru o reînnoire completă sunt necesari peste 30 de ani. Râurile străbat o zonă de patru ori mai mare decât Marea Baltică și cu o populație de aproape 90 de milioane.

Trăsăturile unice ale Mării Baltice și presiunile existente asupra mediului impun o abordare macroregională pentru a combate deteriorarea pe termen lung a acestei regiuni. Această necesitate este recunoscută de mult timp și abordată prin intermediul acțiunii comune în cadrul HELCOM; este însă necesară o coordonare crescută a politicilor sectoriale.

Principalele aspecte privind mediul marin

Datele disponibile sugerează că presiunile precum poluarea cu substanțe nutritive, în special cu nitrați și fosfați, nu pot fi absorbite cu ușurință și că ele au consecințe rapide și vizibile. Aceasta intensifică înflorirea algelor, care acoperă o suprafață maritimă din ce în ce mai mare în fiecare vară, consumând oxigenul necesar peștilor și altor forme de viață. Această problemă este recunoscută de mulți ani, dar, până în prezent, inițiativele luate nu au fost destul de eficiente pentru mai multe motive: creșterea presiunii demografice, faptul că măsurile agricole nu s-au concentrat suficient asupra zonelor de agricultură intensivă și existența unui decalaj între adoptarea măsurilor și apariția rezultatelor așteptate.

Activitățile de pescuit determină un alt impact semnificativ asupra ecosistemului. Stocurile anumitor specii s-au redus în mod semnificativ, iar unele practici de pescuit cauzează capturarea accidentală de specii nevizate sau distrug habitate. Crearea unei metodologii de gestiune bazată pe ecosistem, conform propunerilor înaintate în cadrul reformei PCP, precum și utilizarea dispozițiilor PCP pentru a reduce la minimum efectul pescuitului asupra mediului marin vor sprijini conservarea ecosistemului baltic, ținând cont de Planul de acțiune pentru Marea Baltică al HELCOM. Este necesar un echilibru între flota de pescuit și resursele disponibile.

Planul de acțiune acoperă următoarele domenii prioritare: (1) reducerea cantității de substanțe nutritive dispersate în mare la niveluri acceptabile; (2) protejarea zonelor naturale și a biodiversității, inclusiv în domeniul pescuitului; (3) reducerea utilizării și impactului substanțelor periculoase; (4) transformarea regiunii într-un model în ceea ce privește navigarea ecologică; (5) reducerea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea.

5.2. O regiune prosperă

Regiunea este unită de mare, dar, pe de altă parte, se împarte în mod clar între o parte prosperă și puternic inovativă în nord și în vest și o parte care se dezvoltă în prezent, situată în est și în sud. Cu toate acestea, diferențele dintre cele mai inovative regiuni UE, situate în țările nordice și în Germania, și regiunile cu tineri foarte instruiți și cu infrastructuri insuficiente, în Polonia și cele trei state baltice, oferă posibilitatea unei cooperări complementare și a unor avantaje importante pentru toate părțile. În special, o astfel de cooperare ar trebui să ofere ocazii concrete de afaceri pentru IMM-uri, mai ales pentru cele care operează în sectoare inovative.

Uniunea Europeană se confruntă cu o criză economică severă; de aceea, este necesar ca ea să valorifice avantajele pieței interne și să maximizeze oportunitățile inovării. Strategia oferă posibilitatea de a reduce și mai mult barierele în calea comerțului, de a obține avantaje și mai mari de pe urma pieței unice și de a valorifica potențialul importantelor disparități existente în materie de inovare. În plus, este important să se mențină rentabilitatea și competitivitatea sectoarelor-cheie ale agriculturii, silviculturii și pescuitului, pentru a mări aportul acestora în cadrul economiei și al dezvoltării durabile.

Pentru a atinge o productivitate înaltă, niveluri ridicate de inovare și o creștere economică durabilă, este, de asemenea, necesar ca regiunea Mării Baltice să crească gradul de incluziune și integrare al pieței forței de muncă. Existența unor niveluri ridicate de ocupare a forței de muncă, a unor locuri de muncă de calitate, prezența continuă a unei forțe de muncă bine instruite și adaptabile, precum și nivelurile scăzute de excluziune socială constituie factori vitali pentru a asigura competitivitatea și atractivitatea regiunii.

Principalele aspecte privind prosperitatea

Eliminarea barierelor în calea comerțului: Dimensiunile mici ale piețelor naționale din zona baltică determină necesitatea de a moderniza mediul antreprenorial pentru a stimula dezvoltarea întreprinderilor locale și a atrage investitorii străini. În ciuda pieței interne, continuă să existe obstacole de natură practică în calea comerțului de bunuri și servicii. Consultările și analizele realizate pentru a pregăti revizuirea pieței unice din 2007 arată că, în anumite domenii și sectoare, cadrul juridic al pieței unice nu funcționează încă atât de bine cum ar trebui. Îmbunătățirile vor avea o importanță deosebită pentru IMM-uri, aspect

recunoscut deja de documentul Small Business Act. Sunt, de asemenea, necesare eforturi pentru a facilita circulația transfrontalieră a bunurilor și comunicarea între administrații.

Încurajarea inovării: Ultimul Tablou de bord al inovării europene (EIS 2007) ilustrează diviziunea est – vest în privința capacității de inovare în regiunea Mării Baltice. Transferul de cunoștințe și competențe și consolidarea cooperării din partea țărilor nordice și a Germaniei, state cu cel mai înalt nivel de performanță în materie de inovare, pot ajuta în mare măsură Polonia și statele baltice să continue procesul de recuperare. Colaborând, putem crea un mediu dinamic favorabil creșterii performanțelor în materie de inovare, prin consolidarea cooperării transnaționale în diferite domenii, cum ar fi cercetarea, clusterelor și inovarea în sectorul serviciilor.

Planul de acțiune acoperă următoarele domenii prioritare: (1) eliminarea obstacolelor în calea pieței interne în regiunea Mării Baltice; (2) valorificarea întregului potențial al regiunii în materie de cercetare și inovare; (3) punerea în aplicare a Small Business Act: promovarea spiritului antreprenorial, consolidarea IMM-urilor și eficientizarea utilizării resurselor umane; (4) consolidarea agriculturii, silviculturii și pescuitului durabile.

5.3. O regiune accesibilă și atractivă

De-a lungul timpului, Marea Baltică și zonele de joasă altitudine din jurul ei au oferit rute comerciale și de comunicare. Diviziunea de după al doilea război mondial a întrerupt un model de relații deschise, care a fost reluat în anii '90. În ultimele două decenii s-au înregistrat investiții masive, dar rămân încă multe de făcut înainte ca infrastructurile să atingă nivelurile din alte părți ale Uniunii. Rutele terestre și maritime trebuie să devină mai directe și mai ecologice. Estul și nordul rămân prea izolate de restul Uniunii. De asemenea, este în creștere importanța regiunii ca poartă de acces către Asia, mai ales prin intermediul legăturilor feroviare.

Aprovizionarea și securitatea energetică sunt deosebit de importante: cu toate că unele țări din regiune dețin surse de energie importante, majoritatea acestora trebuie să apeleze la importuri. Prin urmare, este necesar să se continue dezvoltarea și diversificarea interconexiunilor, pentru a compensa întreruperile și alte tulburări posibile. Relațiile umane sunt, de asemenea, importante și pot fi consolidate prin inițiative în domeniile educației, turismului și sănătății.

Principalele aspecte privind transportul și energia

Transportul: Accesibilitatea este insuficientă în multe părți ale regiunii: nordul Finlandei, Suedia și statele baltice au cele mai scăzute niveluri de accesibilitate din Europa, atât din punctul de vedere al relațiilor interne, cât și al celor internaționale. Cauzele sunt dimensiunea mare a regiunii, care determină distanțe și durate lungi de deplasare, respectiv condițiile geografice și climatice dificile. Densitatea redusă a infrastructurilor și serviciilor implică prețuri ridicate. Pentru a aduce îmbunătățiri se impun modalități durabile de transport.

Energia: Piețele de energie nu dețin infrastructurile adecvate și au o orientare națională prea accentuată, în locul constituirii de rețele în cadrul regiunii. Acest fapt determină creșterea riscurilor și a prețurilor în domeniul aprovizionării cu energie. În plus, pentru ca piața internă a energiei să funcționeze bine, este necesar ca țările să fie interconectate. Cu toate acestea, cu excepția cablului energetic Estlink între Estonia și Finlanda, Estonia, Letonia și Lituania rămân în esență izolate de rețelele energetice mai mari din Uniunea Europeană.

Planul de acțiune acoperă următoarele domenii prioritare: (1) îmbunătățirea accesului, eficienței și securității piețelor energetice; (2) îmbunătățirea legăturilor de transport interne și externe; (3) menținerea și consolidarea atractivității regiunii Mării Baltice, în special prin intermediul educației, turismului și sănătății.

5.4. O regiune sigură și protejată

În anii următori, contextul referitor la siguranța și securitatea regiunii va continua să treacă prin schimbări semnificative: se estimează că traficul maritim va crește, măbind astfel riscul de accidente și vulnerabilitatea la poluare. Cooperarea în acest domeniu există deja, dar ar trebui consolidată, astfel încât regiunea să devină un lider mondial în materie siguranță și securitate maritimă. Un dezastru maritim de proporțiile naufragiului navei „Erica” ar avea un efect tragic. Ca urmare a expansiunii și consolidării cooperării UE în materie penală, activitatea regională în domeniul combaterii crimei ar trebui să se concentreze asupra intensificării cooperării practice transfrontaliere. De asemenea, regiunea trebuie să fie pregătită pentru creșterea estimată a fenomenelor climatice extreme determinate de schimbările climatice.

Principalele aspecte privind siguranța și securitatea

Poluarea marină accidentală sau intenționată: Ca urmare a poziției sale strategice, regiunea Mării Baltice a devenit în mod natural o rută de transport al petrolului, în special din Rusia. Între 1995 și 2005, transportul maritim al petrolului în Golful Finlandei a crescut de patru ori, și se estimează că în viitor această creștere semnificativă va continua. De asemenea, se constată o tendință de creștere a transportului de gaz natural lichefiat. Aceste activități implică riscuri la adresa mediului, mai ales în condiții climatice dificile de iarnă. În 2007 au existat 120 de accidente maritime în Marea Baltică. Sunt încă necesare acțiuni suplimentare pentru a îmbunătăți cooperarea, coordonarea și coerența agențiilor de siguranță și supraveghere maritimă, precum și a răspunsului în caz de dezastre.

Criminalitatea transfrontalieră: Modelele de criminalitate din regiune sunt influențate mai mulți factori – poziția geografică, diferențele în ceea ce privește condițiile economice și sociale, diferențele de prețuri ale produsele supuse accizelor, precum și deschiderea și facilitatea accesului din cadrul regiunii Mării Baltice, care caracterizează relațiile intracomunitare. Acești factori generează responsabilități deosebite pentru acele state membre cu frontiere externe, în special în urma desființării controalelor la frontierele interne. Este necesar ca toate statele membre să ia măsuri de cooperare pentru a menține securitatea internă.

Planul de acțiune acoperă următoarele domenii prioritare: (1) obiectivul ca regiunea să devină un model în domeniul siguranței și securității; (2) consolidarea protecției împotriva principalelor urgențe, de natură maritimă sau terestră; (3) descreșterea volumului și a impactului criminalității transfrontaliere.

5.5. Acțiuni orizontale

O serie de acțiuni transversale au o importanță fundamentală pentru întreaga strategie. Acestea includ crearea unor structuri de guvernare maritimă integrată și a unei planificări maritime și teritoriale. Proiectul BONUS-169, care asociază o abordare bazată pe ecosistem cu o eficace interfață știință/politică, finanțat prin PC7, este esențial pentru succesul strategiei.

6. PUNERE ÎN APLICARE ȘI GUVERNANȚĂ – DE LA VORBE LA FAPTE

6.1. Procesul de consultare

Comisia s-a angajat într-un intens proces de consultare, constituit din trei componente principale: documente neoficiale din partea guvernelor și a altor organisme publice din regiune; evenimente care să reunească părțile interesate pentru a permite ca participanții din partea administrațiilor publice, ONG-urilor și sectorului privat să își împărtășească cunoștințele tehnice; consultări publice prin intermediul site-ului Europa, care au provocat un răspuns foarte larg.

Mesajele au fost clare:

- Nu sunt necesare instituții noi. În regiunea Mării Baltice există multe structuri de cooperare: nu este cazul să creăm altele noi, care ar putea impune cheltuieli administrative suplimentare fără a contribui la întreprinderea unor acțiuni efective.
- Nu doar o strategie. Sunt necesare acțiuni – concrete, vizibile – pentru a soluționa provocările cu care se confruntă regiunea. De aceea, în planul său de acțiune, Comisia insistă ca statele membre și alte părți interesate să-și asume responsabilități în calitate de parteneri principali pentru domenii prioritare specifice și proiecte de referință, de exemplu, dezvoltând structuri de guvernare maritimă integrată, corespunzătoare abordării integrate a politicii maritime.
- Implicarea Comisiei Europene. Aceasta ar trebui să nu se limiteze la monitorizarea punerii în aplicare a programelor de finanțare și a transpunerii directivelor. Comisia ar putea îndeplini rolul de organism independent, multilateral care să poată garanta coordonarea necesară, monitorizarea și continuarea planului de acțiune, precum și actualizarea regulată a planului și a strategiei, dacă va fi cazul.

6.2. Propuneri privind guvernarea și punerea în aplicare

Ținând seama de aceste concluzii și de necesitatea unei abordări flexibile care să poată include o gamă largă de acțiuni, formulăm următoarele propuneri privind guvernarea și punerea în aplicare:

- **Evoluția politicilor:** Pe măsură ce statele membre se reunesc pentru a coopera cu privire la măsuri concrete, privirea de ansamblu va fi asigurată de structurile comunitare, cu rapoarte și propuneri periodice de recomandări din partea Comisiei către Consiliu. Consiliul European va fi informat regulat cu privire la evoluția strategiei.
- Comisia va fi responsabilă de **coordonare, monitorizare, raportare, facilitarea punerii în aplicare și urmărire**. În colaborare cu părțile interesate din regiune, ea va pregăti rapoarte intermediare periodice și va utiliza puterea sa de inițiativă pentru a elabora propuneri de adaptare a strategiei și a planului de acțiune, atunci când va fi necesar. Coordonarea va trebui să includă examinarea modului în care utilizarea fondurilor contribuie la realizarea obiectivelor prioritare ale strategiei. Se preconizează că în 2011 va avea loc o analiză a valorii adăugate europene a strategiei și a punerii în aplicare a planului de acțiune.

- **Punerea în aplicare pe teren** – responsabilitate a partenerilor care activează deja în regiune – va fi supusă unei armonizări suplimentare cu obiectivele strategiei. Comisia va coopera cu celelalte instituții, cu statele membre și regiunile, cu instituțiile internaționale de finanțare, cu organismele de programare transnaționale și cu organizațiile interguvernamentale, precum HELCOM, pentru a desemna organisme coordonatoare pentru diferitele domenii prioritare și partenerii principali pentru proiectele de referință.
- Pentru a menține nivelul ridicat de implicare a tuturor părților interesate din regiune, care a reușit în mod clar în timpul procesului de consultare, se va organiza un **forum anual** care să reunească partenerii interesați de diferite aspecte ale strategiei, inclusiv din țări terțe interesate, pentru a revizui și a discuta progresele strategiei și a face recomandări cu privire la punerea în aplicare.
- În sfârșit, **relațiile cu țările terțe** ar trebui să aibă loc în special prin intermediul Dimensiunii Nordice, cu posibilitatea de a folosi și canale alternative, dacă este necesar.

6.3. Punerea în aplicare

Aceste măsuri vor încuraja coordonarea eficientă a politicilor, aplicarea mai eficace a legislației comunitare și o mai bună coordonare a instrumentelor de finanțare. Pentru moment, Comisia nu propune finanțări suplimentare sau alocarea altor resurse. Cu toate acestea, unele acțiuni și proiecte specifice vor necesita un sprijin financiar. O sursă importantă de sprijin financiar este reprezentată de fondurile structurale⁵ disponibile în regiune – majoritatea programelor includ deja măsuri preconizate de strategie. Autoritățile de programare pot revizui criteriile de alocare și încuraja selecția proiectelor care corespund strategiei. În plus, Comisia va primi în mod favorabil modificările necesare ale programelor, dacă va fi cazul.

În plus, statele membre au hotărât de comun acord să utilizeze resursele proprii pentru examinarea proiectelor de finanțare corespunzătoare priorităților strategiei. Banca Europeană de Investiții și alte instituții financiare internaționale și regionale, precum Banca Nordică de Investiții și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, ar putea, de asemenea, contribui financiar.

7. CONCLUZIE

Regiunea Mării Baltice are o tradiție consacrată în privința constituirii de rețele și a cooperării în diferite domenii de politică. Strategia oferă oportunitatea de a trece de la propuneri la acțiuni concrete și de a aduce beneficii concrete pentru această regiune în ansamblul său.

Analiza prezentată mai sus demonstrează necesitatea unei viziuni strategice comune care să orienteze dezvoltarea teritorială viitoare din regiunea Mării Baltice. Este clar că nicio inițiativă individuală nu poate aplica măsurile necesare pentru a aborda provocările și a valorifica oportunitățile specifice regiunii. Suntem convinși că strategia pentru regiunea Mării Baltice constituită de abordarea și acțiunile descrise mai sus este esențială pentru protejarea Mării Baltice și pentru a valorifica pe deplin oportunitățile existente în regiune.

⁵ Fondul european de dezvoltare regională, Fondul de coeziune, Fondul social european, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală, Fondul european pentru pescuit.

Prin urmare, Comisia invită Consiliul să examineze și să aprobe prezenta Comunicare și planul de acțiune care o însoțește.